

Marlonneke Willemsen legde in haar fotoproject 'Invisible Threat' het effect van bestrijdingsmiddelen op insecten vast. Hier: Cosmea en sprinkhaan. Beeld Marlonneke Willemsen

Gifloos

Chemievrije planten bij Intratuin, maar wel pas in 2030. 'Mensen moeten beestjes op de planten weer normaal gaan vinden'

Het kost tuintcentra veel tijd om over te stappen naar chemievrije planten. Ondertussen leggen insecten massaal het loodje.

Rik Claessen 3 december 2023

Blijf op de hoogte
Krijg een melding bij belangrijke artikelen over Duurzaamheid & Economie.

Intratuin gaat het vanaf 2030 anders doen. Tenminste als het aan directeur Peter Paul Kleinbussink ligt. In een aflevering van *Wat houdt ons tegen* van omroep Human werd de directeur stevig aan de tand gevoeld over het feit dat een groot deel van de Intratuintplanten met chemische bestrijdingsmiddelen zijn behandeld. Niet alleen bij Intratuin trouwens, alle tuintcentra maken zich hier schuldig aan. Goed, beloofde Kleinbussink: In 2030 is bij Intratuin 70 procent van de planten gekweekt zonder gifmiddelen én staan er meer inheemse soorten in de winkel.

Een mooi streven, maar komt het niet een beetje laat? De effecten van bestrijdingsmiddelen op de biodiversiteit zijn al langer bekend en milieuroorganisaties pleiten al jaar en dag voor minder gif.

Volgens Kleinbussink kost zo'n overstap nu eenmaal tijd. "Het is geen machine die je even aan- of uitzet", zegt hij. "Het gaat om een hele branche. Aan veel planten zit een groeiproces van drie of vier jaar. Ook al zou je halverwege dat proces stoppen met gif, dan zitten er nog steeds bestrijdingsmiddelen in de plant."

Intratuin gaat voor chemievrij in 2030, niet voor biologisch, benadrukt Kleinbussink ook nog. Chemievrij is volgens hem realistischer en eerder haalbaar dan biologisch. Bij biologische teelt worden er niet alleen geen pesticiden gebruikt, maar ook geen kunstmest. "Kunstmest is heel belangrijk tijdens het transport. Dat hele distributieproces is stressvol voor de plant, waardoor die de neiging heeft in te zakken. De kunstmest geeft een extra vitamineboost."

Midden in de transitie

Intussen zijn kwekers volop aan het experimenteren met groene alternatieven, zegt Kleinbussink. Dat gaat niet overal even snel of gemakkelijk. Bij de buitenteelt is het vooral moeilijk omdat de kweker afhankelijk is van onvoorspelbare elementen, zoals het weer. "Voor planten die in een kas groeien, is het makkelijker. Daar kun je dingen als vochtigheid en temperatuur zelf reguleren. In sommige kassen wordt nu ook geëxperimenteerd met bestrijding door middel van natuurlijke vijanden. Zo eten lieveheersbeestjes bladluizen."

Voor die transitie naar chemievrij roept Kleinbussink ook de consument op om te helpen. "Mensen moeten beestjes op de planten weer normaal gaan vinden." Want chemievrije planten kunnen beestjes bevatten of hier en daar wat slechte blaadjes hebben. "Maar", voegt hij eraan toe, "tuinieren moet leuk en aantrekkelijk blijven voor mensen. Als je nu al een hele waslijst presenteert met wat ze wel en niet mogen doen met een plant, dan schrik je ze af."

Invisible Threat

"Het zijn maar bestrijdingsmiddelen, toch?", zegt Marlonneke Willemsen nonchalant. En dat is nu precies wat het probleem is, voegt ze op strenge toon toe. Willemsen heeft als fotografe het effect van bestrijdingsmiddelen op insecten vastgelegd in een fotoreeks. Niet genoeg mensen zijn zich volgens haar bewust van de gevolgen die planten met gif hebben op de biodiversiteit. Haar fotoproject heeft ze daarom toepasselijk *Invisible Threat* genoemd.

"Ik was een enorme plantenfan. Bovendien is het als fotograaf erg leuk om mooie planten en bloemen op beeld te zetten." Die planten en bloemen kwamen gewoon uit het tuintcentrum. Tijdens een fotoproject waar ze de groei en ontwikkeling van dieren wilde vastleggen, viel haar op dat de rupsen die van de tuintcentrumplantjes aten steeds dood gingen. "Dat ben ik verder gaan uitzoeken en ik vond een patroon: bij planten uit het tuintcentrum gingen insecten steeds dood, bij biologische planten bleven ze leven."

Kleine rupsen zijn binnen enkele uren dood

Insecten bezwijken snel onder het gif. Heel snel. "Kleine rupsen zijn al binnen enkele uren dood. Hoe kleiner het insect, hoe sneller het doodgaat." Hoe moeten we het veilig voor de insecten houden én voor onszelf, vraagt Willemsen zich nu af. "Ik hoop dat mijn fotoproject die vraag bespreekbaar maakt. Veel mensen zien het belang van insecten niet in. 'Want het zijn toch maar vieze kriebelbeestjes', zeggen ze dan."

De stap van Intratuin is er een in de goede richting, maar zou veel groter moeten zijn, vindt Berthe Brouwer van natuurorganisatie Natuur en Milieu. "Enerzijds ambiëert de plantensector om duurzaam en gifvrij te zijn. Anderzijds gaat het met té kleine stapjes." Dat hangt volgens haar ook af van de vraag van de consument, zoals ook Kleinbussink zegt. Maar toch heeft het tuintcentrum daar zelf de grootste rol in, voegt Brouwer toe. "Zolang het tuintcentrum planten die met gif zijn gekweekt blijft aanbieden, zullen mensen die blijven kopen."

Biologisch zou tóch beter zijn

Kleinbussinks oproep om beestjes op planten weer normaal te gaan vinden, vult Brouwer aan met de vraag om meer op kwaliteit in plaats van kwantiteit te focussen. "De planten uit het tuintcentrum mogen dan wel mooi zijn, als ze binnen de kortste keren dood gaan, heb je er niet veel aan. Dan maar minder planten die wel lang blijven staan in de tuin. Als plantenverkopers alleen biologisch of gifvrij zouden aanbieden, is het ook niet moeilijk voor de consument."

Hoewel de overstap naar chemievrije planten een goede stap is, zouden biologische planten een nog beter streven zijn, zegt Loethe Olthuis, schrijfster van de column 'De luie tuinier' in Trouws magazine *Tijdgeest*. "Biologische planten zijn sterker dan hun niet-biologische tegenhangers." Het enige verschil dat je merkt is volgens de tuinhobbyiste dat biologische planten langzamer groeien. Dat is overigens de reden dat de plant sterker is, zegt ze. "Met kunstmest krijgt zo'n plantje eigenlijk een soort groeispuur, terwijl een plant die de tijd krijgt om te groeien over het algemeen meer weerstand heeft."

Zet planten goed neer

Dan mag de tuin wel vol staan met gifvrije planten, maar zijn die wel bestand tegen eventuele plagen? "Biologische planten zijn sterk, en sterke planten worden echt niet snel aangevreten", zegt Olthuis. Dus moeten planten ook alle kans krijgen om sterk te worden. Het klinkt misschien wat simpel, maar volgens Olthuis is er geen beter advies: zet de planten op de juiste plek in de tuin. "Bij twijfel welke plant het beste in de tuin past: vraag het gewoon in het tuintcentrum. Zorg dat de planten op de juiste plek terechtkomen. Dat is de basis van tuinieren, maar heel effectief", lacht Olthuis.

Wie biologische planten wil kopen, heeft meer geluk op het internet. "Het onlineaanbod biologische planten is nu eenmaal groter dan het aanbod in de winkels", zegt Olthuis. Ze raadt sites als Sprinkl en Cruydt Hoeck aan. "Gelukkig zijn er ook steeds meer biologische kwekers in het land, bijna overal is er wel eentje in de buurt."

Kleinbussink wil het positief afsluiten: de doelstelling van 70 procent chemievrije planten in de Intratuin in 2030, is gemaakt met de kennis van nu. "Wie weet hoe de technologie er over een paar jaar bij staat. Dan kan misschien het streven al veranderd worden van chemievrij naar biologisch. Of misschien kan het allemaal zelfs sneller dan in 2030. Maar voor nu is dit streven het meest haalbare en realistische doel voor ons."

Invisible Threat

Voor haar fotoproject kocht fotografe Marlonneke Willemsen tien verschillende tuintcentrumplanten en voerde deze aan verschillende (gekweekte) insecten en slakken. Resultaat: bij negen van de tien planten gingen de dieren dood. Alleen bij een Duitse ecoplant bleven de dieren leven. Om haar project te bekijken zie: marlonnekwillemsen.com/invisible-threat

Giftig bloemboekje

Bestrijdingsmiddelen zijn ook te vinden op de bloemen die thuis in de vaas worden gezet. Zo nam het Pesticide Action Network Nederland twaalf verschillende bloemboeketten onder de loep. Op gemengde boeketten werden maar liefst 25 verschillende gifstoffen gevonden. Boeketten met alleen rozen erin kwamen er minder giftig uit: daarop zaten gemiddeld 17 gifsoorten.

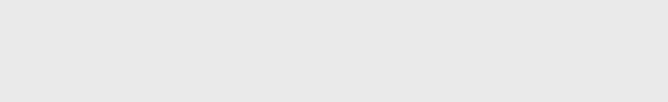
Lees ook:

Waar vind je een kamerplant die écht groen is?
De teelt van kamerplanten gaat vaak gepaard met het spuiten van gif, intensief watergebruik en ver transport. Hoe vind je een leuke plant voor naast de bank die de aarde niet schaadt?

Overal in de natuur zit gif, en het komt overal vandaan
De natuur zit vol gif. De cocktails die onderzoekers vinden in natuurgebieden komen niet alleen van boeren uit de buurt, sommige stoffen kunnen oude resten zijn van insectenverdelger DDT, of overgewaaid van ver buiten Europa.

Hoe wilder de tuin, hoe diverser de natuur
In de tuin en op het balkon kunnen we zelf de natuur een handje helpen. Hoe meer bomen, planten en vijvers, hoe beter voor vogels, vlinders en bijen. [Op het biodiversiteitsdashboard houdt Intratuin de score bij](#), met steun van Naturalis.

Duurzaamheid & Economie
Wilt u elke week de Duurzaamheid & Economie nieuwsbrief van Trouw ontvangen via e-mail?

duurzaamheid&economie

Net binnen MEER >

Milieu Centraal
Zonnepaneel goedkoper, inleg na 6 jaar terugverdiend

Liveblog Oorlog Israël-Gaza
Israël beschiet 200 doelen van Hamas, verspreid over Gaza

Bezuiniging
Muziekdienst Spotify gaat op nieuw honderden banen schrappen

Grensofficiert
Venezolanen in referendum: olierijke regio Essequibo in buurland Guyana is van ons

Liveblog Klimaat
Duitse vicebondskanselier niet naar klimaatop om begrotings-crisis

Interview Natuur/beleid

"Bij verkeerde politieke daadkracht is het milieu slachtoffer van het milieu"

Interview Topman Rode Kruis

'Aanpak van de klimaatcrisis is gebaat bij kleinere schaal'

Best gelezen MEER >

- Nederland steelt de show in Dubai met een klein kastje
- Israël neemt revanche voor het eigen falen op 7 oktober

MEER DUURZAAMHEID&ECONOMIE >

Wilt u iets delen met Trouw?
Tip hier onze journalisten